GENERALINIO ADVOKATO PHILIPPE LÉGER IŠVADA, pateikta 2004 m. rugsėjo 23 d. [1]

1. Ši byla yra viena iš bylų dėl Reglamento (EEB) Nr. 259/93 [2], kuris nustato atliekų vežimui tarp valstybių narių taikomas sąlygas ir tvarką, išaiškinimo. Nagrinėjamoje byloje klausiama, ar kompetentinga šalies, iš kurios turi būti vežamos atliekos, siunčiančioji institucija, vadinama „siunčiančiąja kompetentinga institucija", turi teisę prieštarauti šiam vežimui ir kiek ji tai gali daryti, jei aptariamų atliekų panaudojimo sąlygos paskirties šalyje neatitinka jos valstybėje taikomų kriterijų arba jos nacionalinės teisės aktų, kurie yra griežtesni už paskirties valstybėje narėje galiojančius teisės aktus.

2. Taigi šioje byloje Teisingumo Teismas turėtų apibrėžti siunčiančiosios kompetentingos institucijos įgaliojimus atliekų vežimo procese, taip pat ir tai, ar Reglamente numatytas laisvas panaudojimui skirtų atliekų judėjimas draudžia šiai institucijai remtis jos valstybėje taikomomis sveikatos ir aplinkos apsaugos normomis, jei jos yra griežtesnės už paskirties valstybėje narėje galiojančias normas.

3. Prieš išdėstydamas faktines pagrindinės bylos aplinkybes trumpai priminsiu Bendrijos aplinkos politikos raidą ir principus bei aptarsiu antrinės teisės nuostatas, kurios yra pačios svarbiausios atsakant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus.

I — Bendrijos teisės aktai

A — *Bendrijos aplinkos politika*

4. Bendrijos teisėje aplinkos apsauga buvo įtvirtinta neseniai ir laipsniškai. Taigi šios

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — 1993 m. vasario 1 d. Tarybos reglamentas dėl atliekų vežimo Europos bendrijos viduje, į Bendriją ir iš jos priežiūros ir kontrolės (OL L 30, p. 1), iš dalies pakeistas 1998 m. gegužės 18 d. Komisijos sprendimu 98/368/EB (OL L 165, p. 20, toliau – Reglamentas).

nuostatos beveik arba visiškai nebuvo pirmosiose sutartyse[3]. 1985 m. vasario 7 d. Sprendime *ADBHU*[4] Teisingumo Teismas pirmą kartą paskelbė, kad tai yra „vienas iš pagrindinių Bendrijos tikslų" ir taip pripažino ją imperatyviu reikalavimu, galinčiu pateisinti nacionalines priemones, ribojančias laisvą prekių judėjimą. 1987 m. įsigaliojus Suvestiniam Europos aktui ir į EB sutartį įtraukus 130r, 130s ir 130t straipsnius, pirmineje teisėje buvo nustatytas teisinis Bendrijos veiksmų aplinkos apsaugos srityje pagrindas[5]. 1992 m. vasario 7 d. Mastrichte pasirašyta Europos Sąjungos sutartimi šiai veiklai buvo suteiktas savarankiškas visapusiškos politikos statusas. 1999 m. gegužės 1 d. įsigaliojusi Amsterdamo sutartis dar labiau sustiprino šios politikos pirmenybinę padėtį, EB 6 straipsnyje įtvirtinusi principą, kad, įgyvendinant kitas Bendrijos politikos sritis, turi būti atsižvelgiama į aplinkos apsaugos reikalavimus; šis straipsnis buvo sukurtas būtent šiam tikslui ir įtrauktas į Sutarties dalį, skirtą principams, kuriais yra grindžiama Bendrija.

5. Bendrijos aplinkos politika turi padėti siekti keturių EB 174 straipsnyje išvardytų tikslų. Pirmasis yra trimis aspektais susijęs su aplinkos kokybe, tai yra su jos išlaikymu, saugojimu ir gerinimu. Antrasis tikslas yra žmonių sveikatos apsauga. Trečiasis yra apdairus ir racionalus gamtos išteklių naudojimas. Ketvirtasis yra priemonių, skirtų regioninėms ar pasaulinėms aplinkos problemoms spręsti, rėmimas tarptautiniu lygiu.

6. Ši politika yra pagrįsta tokiais keturiais principais: atsargumo principu, pagal kurį leidžiama nedelsiant imtis priemonių, kai aplinkai iškyla didelės ir neatitaisomos žalos grėsmė; prevencinių veiksmų principu, pagal kurį rekomenduojama iš pat pradžių užkirsti kelią taršos ar žalos padarymui imantis priemonių, kurios galėtų pašalinti žinomą pavojų; principu, kad žala aplinkai pirmiausia turėtų būti atitaisoma ten, kur yra jos šaltinis, kuris reiškia, kad veiksmai turi būti skirti tam objektui, kuris tiesiogiai ar netiesiogiai daro poveikį aplinkai ir kuris Bendrijos teisės aktuose, skirtuose atliekų vežimui, yra išreikštas vadinamaisiais „ekonominio savarankiškumo ir artumo" principais; ir principu, kad žalą atlygina teršėjas, pagal kurį reikalaujama, jog asmuo, sukėlęs taršos pavojų ar taršą, padengtų prevencijos ar žalos atlyginimo išlaidas.

3 — Tarp visų Romos sutarčių EB sutartyje nebuvo jokios specialiai aplinkai skirtos nuostatos, o Euratomo sutartyje buvo skyrius, skirtas gyventojų ir darbuotojų sveikatos apsaugai nuo jonizuojančiosios spinduliuotės keliamos grėsmės. EAPB sutarties 55 straipsnyje buvo numatyta darbo sauga.

4 — 240/83, Rink. p. 531, 13 punktas.

5 — EB sutarties 130r ir 130s straipsniai buvo pakeisti atitinkamai EB 174 ir 175 straipsniais, o EB sutarties 130t straipsnis buvo pakeistas EB 176 straipsniu.

7. Taip pat pažymėtina, kad Bendrijos veiksmais aplinkos srityje turi būti siekiama aukšto lygio apsaugos. Šis įsigaliojus Amsterdamo sutarčiai EB 2 straipsnyje įtvirtintas reikalavimas yra pakartotas keliuose EB sutarties straipsniuose [6].

8. Galiausiai Bendrijos įgaliojimai aplinkos srityje nėra išimtiniai. Pirma, jiems yra taikomas subsidiarumo principas. Antra, valstybės narės turi su Bendrijos įgaliojimais konkuruojančių įgaliojimų. Pavyzdžiui, pagal EB 176 straipsnį, jei Bendrija patvirtino aplinkos apsaugos priemones, valstybės narės gali toliau laikytis ir netgi imtis griežtesnių apsaugos priemonių. Šie konkuruojantys įgaliojimai taip pat atsispindi apsaugos sąlygose, kurios, jei Bendrija patvirtino derinimo priemones, kurių objektas yra vidaus rinkos kūrimas ir veikimas, leidžia valstybei narei toliau laikytis nuo jų nukrypstančių nacionalinių priemonių, pateisinamų EB 30 straipsnyje nurodytais ar su aplinkos apsauga susijusiais reikalavimais,arba patvirtinti nuo jų nukrypstančias nacionalines nuostatas, jei jos yra pagrįstos naujais moksliniais įrodymais [7].

9. Ateityje pagrindiniams aplinkos teisės principams gali būti suteikta dar didesnė svarba, nes 2004 m. birželio 18 d. valstybių narių valstybės ir vyriausybės vadovų patvirtintame Sutarties dėl Konstitucijos Europai projekte nustatyta, kad tarp Europos Sąjungos tikslų yra tvarus Europos ir netgi planetos vystymasis, taip pat aukšto lygio aplinkos apsauga ir aplinkos kokybės gerinimas [8]. 2000 m. gruodžio 7 d. Nicoje paskelbta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija, pateikiama minėtame sutarties projekte, numato, kad „aukštas aplinkosaugos lygis ir aplinkos kokybės gerinimas turi būti integruoti į Sąjungos politiką ir užtikrinti pagal tvaraus vystymosi principus“ [9]. Taip pat derėtų pažymėti, kad aplinkos apsauga yra numatyta daugelio valstybių narių konstitucijose [10].

6 — EB 2 straipsnyje, 95 straipsnio 3 dalyje ir 174 straipsnio 2 dalyje.

7 — EB 95 straipsnio 4 ir 5 dalys. Žr. taip pat EB 174 straipsnio 2 dalies antrojoje pastraipoje numatytą apsaugos sąlygą.

8 — 3 straipsnio 3 ir 4 dalys.

9 — 37 straipsnis.

10 — Žr. pirmiausia Belgijos Karalystės, Graikijos Respublikos, Ispanijos Karalystės, Suomijos Respublikos ir Vengrijos Respublikos konstitucijas. Taip pat noriu paminėti, kad Prancūzijos Nacionalinis Susirinkimas ką tik patvirtino, jog prie Prancūzijos Konstitucijos bus pridėta Aplinkos chartija.

B — *Bendrijos teisės aktai dėl atliekų vežimo*

1) Direktyva

10. Direktyva 75/442/EEB [11], kurios taikytinos nuostatos buvo priimtos remiantis Sutarties 130s straipsniu, įgaliojančiu Europos Sąjungos Tarybą patvirtinti priemones, įgyvendinančias Bendrijos aplinkos politiką, yra siekiama užtikrinti aukštą aplinkos apsaugos lygį [12]. Joje nurodoma, kad valstybės narės, siekdamos šio tikslo, be veiksmų, kuriais užtikrinamas atsakingas atliekų šalinimas ir panaudojimas, turi imtis priemonių, ribojančių atliekų susidarymą, ypač skatinti švarias technologijas ir produktus, kurie gali būti regeneruojami ir pakartotinai panaudojami [13]. Ja taip pat siekiama sumažinti atliekų judėjimą sukūrus integruotą ir tolygų atliekų šalinimo tinklą, kuris suteiktų galimybę Bendrijai pačiai tvarkyti savo pagamintų atliekų šalinimą, o valstybėms narėms – taip pat siekti šio tikslo.

11. Jos 4 straipsnio pirmojoje pastraipoje numatyta, kad „valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad atliekos būtų panaudotos ar pašalintos nesukeliant pavojaus žmonėms ir nenaudojant procesų ar būdų, galinčių pakenkti aplinkai <...>".

12. Jos 7 straipsnyje nustatyta, kad, siekdamos įgyvendinti numatytus tikslus, ypač nurodytus 4 straipsnyje, valstybės narės privalo kuo skubiau sudaryti vieną ar daugiau atliekų valdymo planų.

13. Joje taip pat nustatyta, kad įmonės, užtikrinančios atliekų pašalinimą ir panaudojimą, privalo gauti leidimus ir kad jos turi būti tikrinamos [14].

2) Reglamentas

14. Reglamentas taip pat buvo priimtas remiantis Sutarties 130s straipsniu. Jis pakeitė Direktyvą 84/631/EEB [15] tam, kad Bendrijoje įgyvendintų 1989 m. kovo 22 d. Bazelio

11 — 1975 m. liepos 15 d. Tarybos direktyva dėl atliekų (OL L 194, p. 39), iš dalies pakeista 1991 m. kovo 18 d. Tarybos direktyva 91/156/EEB (OL L 78, p. 32) ir 1996 m. gegužės 24 d. Komisijos sprendimu 96/350/EB (OL L 135, p. 32, toliau – Direktyva).

12 — Direktyvos 91/156 pirma ir ketvirta konstatuojamosios dalys.

13 — Direktyvos 91/156 ketvirta konstatuojamoji dalis.

14 — Direktyvos dešimta konstatuojamoji dalis ir 9–14 straipsniai.

15 — 1984 m. gruodžio 6 d. Tarybos direktyva dėl tarpvalstybinių pavojingų atliekų vežimo Europos bendrijos viduje priežiūros ir kontrolės (OL L 326, p. 31).

konvenciją dėl pavojingų atliekų tarpvalstybinių pervežimų bei jų tvarkymo kontrolės [16]. Juo siekiama nustatyti darnią procedūrų, kuriomis galima apriboti atliekų judėjimą, sistemą siekiant užtikrinti aplinkos apsaugą [17].

15. Reglamento II antraštinėje dalyje yra numatyta atliekoms vežti iš vienos valstybės narės į kitą taikytina tvarka. II antraštinės dalies A skyrius, kuriame yra 3–5 straipsniai, yra skirtas šalinti vežamoms atliekoms, o tos pačios antraštinės dalies B skyrius, kuriame yra 6–11 straipsniai – panaudojimui skirtoms atliekoms. Panaudojimui skirtų atliekų vežimui taikytinos taisyklės yra ne tokios griežtos, kaip šalinti skirtų atliekų vežimui. Šį šalinti skirtoms atliekoms ir panaudojimui skirtoms atliekoms taikytinų taisyklių skirtumą galima paaiškinti Bendrijos teisės aktų leidėjo noru pirmenybę teikti panaudojimui [18]. Negana to, panaudojimui skirtoms atliekoms nustatyta kontrolės tvarka yra netaikoma Reglamento II priede pateiktame žaliajame atliekų sąraše įrašytoms atliekoms, kurios yra laikomos nekeliančiomis pavojaus aplinkai. Atliekų šalinimo ir panaudojimo sąvokos yra apibrėžtos Direktyvoje, į kurią Reglamente yra aiškiai daroma nuoroda [19].

16. Reglamentas įpareigoja fizinį ar juridinį asmenį, ketinantį vežti iš vienos valstybės narės į kitą atliekas šalinti ar panaudoti, vadinamą pranešėju, apie savo planuojamą atliekų vežimą pranešti paskirties kompetentingai institucijai, taip pat siunčiančiajai bei tranzito kompetentingoms institucijoms ir atliekų gavėjui [20]. Be to, kiekviena valstybė narė gali nustatyti taisykles, pagal kurias šią informaciją turi pranešti ne pranešėjas, o siunčiančioji kompetentinga institucija [21].

17. Pagal Reglamento devintą konstatuojamąją dalį šiuo pranešimu siekiama užtikrinti, kad įvairios kompetentingos institucijos „būtų tinkamai informuotos, ypač apie atliekų rūšį, vežimą, šalinimą ar panaudojimą, ir galėtų imtis būtinų priemonių aplinkai ir žmonėms apsaugoti bei turėtų galimybę pareikšti pagrįstus prieštaravimus dėl atliekų

16 — Toliau – Bazelio konvencija. Ši konvencija, kurios šalys taip pat yra ir valstybės narės, buvo parengta pagal Jungtinių Tautų aplinkos apsaugos programą. Bendrijos vardu ji buvo patvirtinta 1993 m. vasario 1 d. Tarybos sprendimu 93/98/EEB (OL L 39, p. 1). Minėtos konvencijos tekstas yra pridėtas prie sprendimo. Bazelio konvencija grindžiama tokiais principais: pirma, kuo labiau sumažinti atliekų gamybą (4 straipsnio 2 dalies a punktas), antra, kuo labiau sumažinti tarpvalstybinius atliekų pervežimus (4 straipsnio 2 dalies d punktas), trečia, laikytis ekonominio savarankiškumo, kad kiekviena šalis įsipareigotų siekti, jog atliekos būtų pašalintos toje valstybėje, kurioje jos buvo pagamintos (4 straipsnio 2 dalies b punktas), ir, ketvirta, siekti atliekas tvarkyti racionaliai, t. y. užtikrinti žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugą (2 straipsnio 8 punktas).

17 — 1994 m. birželio 28 d. Sprendimas *Parlamentas prieš Tarybą* (C-187/93, Rink. p. I-2857, 26 punktas).

18 — 1998 m. birželio 25 d. Sprendimas *Dusseldorp ir kt.* (C-203/96, Rink. p. I-4075, 33 punktas).

19 — 2 straipsnio i ir k punktai.

20 — 3 straipsnio 1 dalis ir 6 straipsnio 1 dalis.

21 — 3 straipsnio 8 dalis ir 6 straipsnio 8 dalis.

vežimo". Šiame kontekste Reglamento 7 straipsnio, kuriame, priminsiu, yra įtvirtintos nuostatos, reglamentuojančios panaudojimui skirtų atliekų vežimą, 4 dalyje yra nustatyta:

„a) Siunčiančioji ir paskirties kompetentingos institucijos gali kelti pagrįstus prieštaravimus dėl planuojamo atliekų vežimo:

— pagal Direktyvą 75/442/EEB, ypač jos 7 straipsnį,

arba

— jei jis neatitinka aplinkos apsaugos, viešosios tvarkos, visuomenės saugos ir sveikatos apsaugos nacionalinių įstatymų bei kitų teisės aktų,

arba

— jei pranešėjas ar gavėjas praeityje buvo pripažinti kaltais dėl neteisėto vežimo <...>,

arba

— jei vežimas prieštarauja įsipareigojimams, kylantiems iš valstybės narės ar valstybių narių pasirašytų tarptautinių konvencijų,

arba

— jei galimų ir negalimų panaudoti atliekų santykis, apskaičiuota galutinai sunaudotų medžiagų vertė, sąnaudos ir negalimos panaudoti atliekų dalies šalinimo sąnaudos nepateisina šio panaudojimo ekonominiu ir aplinkosaugos požiūriu.

b) Tranzito kompetentingos institucijos gali reikšti pagrįstus prieštaravimus planuojamam atliekų vežimui, remdamosi a pastraipos antrąja, trečiąja ir ketvirtąja įtraukomis."

II — Faktinės aplinkybės ir pagrindinė byla

18. Frankfurte prie Maino (Vokietija) įsteigta bendrovė *EU-WOOD Trading GmbH*[22] 1999 m. lapkričio 23 d. pranešė siunčiančiajai kompetentingai institucijai *Sonderabfall-Management-Gesellschaft Rheinland-Pfalz mbH* apie savo ketinimą išvežti į Italiją 3 500 tonų medienos atliekų, pirmiausia iš sugriautų objektų gautą dažytą ir apdorotą medieną, baldus arba dailidžių atliekas. Jas buvo planuojama išvežti panaudojimui: atliekos turėjo būti perdirbtos į medienos drožlių plokštes. Kaip rodo 1999 m. lapkričio viduryje atlikta analizė, iš 1 kg sausų atliekų galėjo būti gauta 47 mg švino[23].

19. Siunčiančioji kompetentinga institucija, kurią jos nacionalinės teisės aktai įgaliojo perduoti pranešimus apie planuojamus vežimus, 2000 m. vasario 1 d. pranešė paskirties kompetentingai institucijai apie ginčijamą planuojamą vežimą. Ši institucija dėl jo nepareiškė jokių prieštaravimų. Tačiau 2000 m. sausio 17 d. pati siunčiančioji kompetentinga institucija pareiškė prieštaravimą dėl šio planuojamo vežimo. Šis prieštaravimas buvo paremtas Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto pirmąja ir antrąja įtraukomis.

20. Taigi iš pradžių, remdamasi minėta pirmąja įtrauka, siunčiančioji kompetentinga institucija nusprendė, kad planuojamas vežimas pažeidžia Direktyvos 4 straipsnį, pagal kurį atliekos turi būti panaudotos ar pašalintos nesukeliant pavojaus žmonių sveikatai, nes švino kiekis šiose atliekose viršija Reino krašto-Pfalco aplinkos ministerijos panaudojimo operacijų gairėse nustatytą referencinį dydį. Taigi tokias medienos atliekas panaudojus medienos drožlių plokštėms gaminti padidėtų švino kiekis medžiagų cikle ir kiltų pavojus panaudojimo operacijas vykdančių darbuotojų bei tokių medienos drožlių plokščių vartotojų sveikatai.

21. Tuomet, remdamasi minėto Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto antrąja įtrauka, siunčiančioji kompetentinga institucija nusprendė, kad planuojamas vežimas prieštarautų sveikatos ir aplinkos apsaugai skirtai nacionalinės teisės nuostatai[24], kuri draudžia

22 — Toliau – *Wood Trading*.

23 — Tuo metu šios rūšies atliekos buvo priskiriamos Reglamento III priede nurodytoms gintarinio sąrašo atliekoms, būtent — AC 170 eilutėje nurodytoms atliekoms, taigi šių panaudojimui skirtų atliekų pervežimui turėjo būti taikoma reglamente numatyta privaloma kontrolės tvarka.

24 — Prašyme priimti prejudicinį sprendimą yra minima 1994 m. rugsėjo 27 d. *Gesetz zur Förderung der Kreislaufwirtschaft und Sicherung der umweltverträglichen Beseitigung von Abfällen* 5 straipsnio 3 dalis (BGBl. I, p. 2705).

bet kokį atliekų panaudojimą, didinantį teršiančių medžiagų kiekį medžiagų cikle.

22. *Wood Trading* apskundė šį prieštaravimą; savo skundui paremti ji pateikė naują aptariamų atliekų analizę, kurioje buvo konstatuota, kad 1 kg sausos medžiagos yra 23 mg švino ir 3,4 mg arseno. Siunčiančioji kompetentinga institucija laikėsi savo prieštaravimo ir teigė, kad du atsisakymo suteikti leidimą vežti aptariamas medienos atliekas motyvai vis tiek taikytini dėl to, kad atliekose yra arseno.

23. *Verwaltungsgericht Mainz* atmetus *Wood Trading* ieškinį, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui ji pateikė apeliacinį skundą, kuriame paprašė pripažinti, kad siunčiančiosios kompetentingos institucijos pareikštas prieštaravimas yra neteisėtas. Ji teigė, kad Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punktas leidžia šiai institucijai pareikšti prieštaravimus tik remiantis motyvais, susijusiais su atliekų transportavimo sąlygomis, o ne su jų panaudojimo paskirties valstybėje sąlygomis. *Wood Trading* nuomone, jei būtų priešingai, valstybė narė galėtų tapti kitos valstybės narės aplinkos saugotoja, ir tai prieštarautų valstybių abipusio pasitikėjimo principui. Taigi tik paskirties kompetentinga institucija turi teisę kelti prieštaravimus dėl tos vežimo dalies, kuri yra susijusi su jos valstybe. Be to, toks siunčiančiosios kompetentingos institucijos prieštaravimas tiek, kiek jis viršija išsamias Reglamento nuostatas, būtų neteisėtas laisvo prekių judėjimo apribojimas. *Wood Trading* taip pat teigė, kad toks prieštaravimas negali būti pagrįstas EB 176 straipsnio nuostatomis, pagal kurį Tarybos pagal EB 175 straipsnį patvirtintos priemonės neužkerta kelio jokiai valstybei narei toliau laikytis ar imtis griežtesnių apsaugos priemonių, nes tokias priemones galima patvirtinti tik siekiant apsaugoti nacionalinius interesus.

24. Atsakydama į skundą siunčiančioji kompetentinga institucija tvirtino, kad Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkte minima vežimo sąvoka apima ne tik atliekų transportavimą, bet ir visus vežimo iki galutinės paskirties vietos etapus, todėl visos atitinkamos institucijos turi teisę tikrinti, ar panaudojimas nekelia jokio pavojaus sveikatai ir aplinkai. Ji taip pat teigė, kad šias atliekas perdirbus į medienos drožlių plokštes galėtų būti sukeltas pavojus sveikatai ir aplinkai Vokietijoje, nes šios plokštės gali būti į ją importuojamos. Be to, šios institucijos nuomone, iš Teisingumo Teismo praktikos, pirmiausia iš 2002 m. vasario 27 d. Sprendimo *ASA* [25], matyti, kad siunčiančiosios kompetentingos institucijos taip pat gali kontroliuoti panaudojimo procesą.

25 — C-6/00, Rink. p. I-1961.

III — Prejudiciniai klausimai

25. Atsižvelgdamas į šiuos argumentus, *Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz* (Vokietija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius penkis klausimus:

„1) Ar prieštaravimas dėl panaudojimui skirtų atliekų vežimo gali būti pareikštas remiantis Reglamento <...> 7 straipsnio 4 dalies a punkto pirmąja įtrauka, motyvuojant tuo, kad planuojamas panaudojimas pažeidžia Direktyvos <...> 4 straipsnio pirmojo sakinio reikalavimą, pagal kurį atliekos turi būti panaudotos nesukeliant pavojaus žmonių sveikatai ir nepakenkiant aplinkai?

2) Jei taip, ar tokį prieštaravimą gali pareikšti ne tik paskirties (kompetentinga) institucija, bet ir siunčiančioji (kompetentinga) institucija?

3) Jei taip, ar siunčiančioji (kompetentinga) institucija, vertindama planuojamo panaudojimo paskirties vietoje poveikį sveikatai ir aplinkai, gali remtis siunčiančiojoje valstybėje galiojančiais kriterijais, net jei jie yra griežtesni nei taikomi paskirties valstybėje?

4) Ar prieštaravimas dėl panaudojimui skirtų atliekų vežimo gali būti pareikštas remiantis Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto antrąja įtrauka motyvuojant tuo, kad planuojamas panaudojimas pažeidžia aplinkos apsaugos, viešosios tvarkos, visuomenės saugos ir sveikatos apsaugos nacionalinių įstatymų bei kitų teisės aktų nuostatas?

5) Jei taip, ar siunčiančioji kompetentinga institucija gali pareikšti tokį prieštaravimą motyvuodama tuo, kad panaudojimas pažeidžia siuntimo vietoje taikomas nacionalinių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas?“

IV — Vertinimas

26. Penki prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimai, kurie visi yra susiję su Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto pirmosios ir antrosios įtraukų išaiškinimu, apima tris problemas. Pirmiau-

sia klausiama, ar šios nuostatos leidžia kelti prieštaravimus dėl atliekų vežimo, pagrįstus paskirties valstybėje numatytu panaudojimu (pirmasis ir ketvirtasis prejudiciniai klausimai); antra, ar siunčiančioji kompetentinga institucija turi teisę kelti tokius prieštaravimus (antrasis klausimas ir penktojo prejudicinio klausimo pirmoji dalis), ir, trečia, ar ši institucija turi teisę pagrįsti tokius prieštaravimus jos valstybėje galiojančiomis normomis, net jei jos yra griežtesnės už paskirties valstybėje taikomas normas (trečiasis klausimas ir penktojo prejudicinio klausimo pabaiga).

27. Nagrinėjimą pradėsiu nuo pirmojo ir ketvirtojo prejudicinių klausimų, kurie yra susiję su galimybe kelti prieštaravimus, pagrįstus motyvais dėl panaudojimo.

A — *Dėl galimybės iškelti prieštaravimus, pagrįstus panaudojimu*

28. Pirmuoju ir ketvirtuoju prejudiciniais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad prieštaravimai dėl panaudojimui skirtų atliekų vežimo, susiję su šio panaudojimo įvykdymo sąlygomis, gali būti pagrįsti šios nuostatos pirmąja įtrauka, t. y. motyvu, kad planuojamas panaudojimas pažeidžia iš Direktyvos 4 straipsnio pirmojo sakinio kylantį reikalavimą, pagal kurį atliekos turi būti panaudotos nesukeliant pavojaus žmonių sveikatai ir nepakenkiant aplinkai, bei šios nuostatos antrąja įtrauka, t. y. motyvu, kad planuojamas panaudojimas pažeidžia aplinkos apsaugos, viešosios tvarkos, visuomenės saugos ir sveikatos apsaugos nacionalinių įstatymų bei kitų teisės aktų nuostatas.

29. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šį klausimą dėl Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto pirmosios įtraukos užduoda todėl, kad šioje nuostatoje konkrečiai minimas tik Direktyvos 7 straipsnis, kuris nustato valstybėms narėms pareigą sudaryti atliekų valdymo planus ir kuris yra susijęs su atliekų judėjimu.

30. Aptardamas Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto antrąją įtrauką jis paaiškina, kad jo abejonės yra pagrįstos šios nuostatos formuluote, kuri leidžia manyti, kad prieštaravimai gali būti pagrįsti tik motyvais dėl atliekų transportavimo. Jis taip pat pažymi, kad Reglamento 7 straipsnio 4 dalies b punktas tranzito kompetentingoms institucijoms leidžia reikšti prieštaravimus tik remiantis 7 straipsnio 4 dalies a punkto

antrąja, trečiąja ir ketvirtąja įtraukomis. Tai reikštų, kad antroji įtrauka neleidžia reikšti prieštaravimų, pagrįstų atliekų panaudojimo sąlygomis, nes šios institucijos *a priori* nėra suinteresuotos kelti tokius prieštaravimus.

31. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat primena, kad minėtame sprendime *Dusseldorp ir kt.* [26] Teisingumo Teismas dėl panaudojimui skirtų atliekų vežimo nusprendė, kad „būtent siekdamas skatinti šį panaudojimą visoje Bendrijoje, ypač kuriant geresnius techninius pajėgumus, Bendrijos teisės aktų leidėjas numatė, kad šios rūšies atliekos turi laisvai judėti iš vienos valstybės narės į kitą, kad būtų ten perdirbtos, *jei dėl transportavimo nesukeliama pavojaus aplinkai*“ [27].

32. Visų pirma būtų tikslinga pareikšti savo nuomonę dėl šio minėto sprendimo *Dusseldorpir kt.* punkto išaiškinimo. Nemanau, kad šiame punkte Teisingumo Teismas norėjo pasakyti, kad prieštaravimas dėl panaudojimui skirtų atliekų vežimo gali būti keliamas tik remiantis motyvais, susijusiais su šių atliekų transportavimo sąlygomis. Pagrindinėje byloje, dėl kurios buvo priimtas šis sprendimas, buvo nagrinėjama Nyderlandų atliekų valdymo plano nuostata, numatanti, kad draudžiama į kitą valstybę narę eksportuoti tepalų filtrus, kad jie būtų ten panaudoti, jei šių filtrų perdirbimas užsienyje nebūtų tokios aukštos kokybės, kokia yra įprasta Nyderlanduose. Norėdamas įvertinti tokios taisyklės atitiktį Bendrijos teisei, *Raad van State* (Nyderlandai) Teisingumo Teismo klausė, ar ekonominio savarankiškumo ir artumo principai, jei jie buvo įgyvendinti šiame valdymo plane, gali būti taikomi panaudojimui skirtų atliekų vežimui. Išnagrinėjęs atitinkamas Direktyvos ir Reglamento nuostatas, Teisingumo Teismas nusprendė, kad šie principai buvo taikytini tik šalinti skirtų atliekų vežimui. Jis paaiškino šalinti skirtoms atliekoms ir panaudojimui skirtoms atliekoms taikomų skirtingų taisyklių motyvus, ir ypač pažymėjo, kad tik pastarosios leidžia įgyvendinti pirmenybės teikimo panaudojimui principą. Būtent šiame kontekste jis priėmė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo cituojamą paaiškinimą, dėl kokios priežasties Bendrijos teisės aktų leidėjas norėjo pirmenybę suteikti panaudojimui skirtų atliekų judėjimui.

33. Manau, kad pridėdamas sakinį, kuriuo teigiama, kad šis judėjimas gali būti skatinamas tik „jei dėl transportavimo nesukeliama pavojaus aplinkai“, Teisingumo Teismas tik norėjo priminti, kad šis laisvas judėjimas nėra besąlygiškas ir kad jam yra taikomos saugumo sąlygos. Mano nuomone, iš to, kad šioje sakinio dalyje yra minimas tik „transportavi-

26 — 33 punktas.

27 — Išskirta prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo.

mo" saugumas, būtų neteisinga daryti išvadą, kad atitinkamos kompetentingos institucijos negalėjo kelti prieštaravimų dėl planuojamo atliekų vežimo, remdamosi numatytomis jų panaudojimo sąlygomis, nors tokio klausimo *Raad van State* neuždavė.

34. Toliau aptarsiu dvi ginčijamas nuostatas.

1) 7 straipsnio 4 dalies a punkto pirmoji įtrauka

35. Kaip ir visos įstojusios į bylą šalys, išskyrus *Wood Trading*, laikausi nuomonės, kad Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto pirmoji įtrauka turi būti aiškinama taip, kad ji leidžia kelti prieštaravimus dėl panaudojimo paskirties valstybėje įvykdymo sąlygų. Mano nuomone, toks aiškinimas kyla iš šios nuostatos teksto, ir jį patvirtina viso Reglamento, kurio dalis ji yra, struktūra ir tikslai.

36. Kalbant apie šios nuostatos tekstą, tikslinga priminti, jog Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto pirmojoje įtraukoje nustatyta, kad paskirties ir siunčiančioji kompetentingos institucijos pagrįstus prieštaravimus dėl planuojamo vežimo gali kelti „pagal direktyvą <...>, ypač jos 7 straipsnį". Žinoma, nagrinėjamu atveju žodžiai „pagal direktyvą" nėra labai aiškūs ir, tiesą sakant, konkrečiai yra nurodytas tik Direktyvos 7 straipsnis. Tačiau manau, kad logiškiausias šios nuostatos aiškinimas būtų toks, jog prieštaravimus galima kelti „remiantis Direktyva". Be to, prieš paminint 7 straipsnį pavartotas prieveiksmis „ypač" reiškia, kad nuoroda į šį straipsnį yra tiktai nurodomojo pobūdžio ir kad šiuos prieštaravimus galima kelti remiantis ir kitomis Direktyvos nuostatomis. Kitaip tariant, mano nuomone, aiškinamą nuostatą reikia suprasti taip, kad prieštaravimus dėl planuojamo vežimo galima reikšti tuomet, jei šis vežimas neatitinka Direktyvos reikalavimų. Tokią analizę taip pat patvirtina minėtos nuostatos versijos daugeliu kitų kalbų [28].

37. Be to, matėme, jog Direktyvos 4 straipsnyje nustatyta, kad „valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad atliekos būtų panaudotos ar pašalintos nesukeliant pavojaus žmonėms ir nenaudojant procesų ar būdų, galinčių pakenkti aplinkai <...>". Šį Direktyvos straipsnį skaitant kartu su Regla-

28 — Anglų kalba: „in accordance with Directive 75/442/EEC, in particular Article 7 thereof", vokiečių kalba: „gemäß der Richtlinie 75/442/EWG, insbesondere auf Artikel 7", ispanų kalba: „con arreglo a lo dispuesto en la Directiva [75]/442/CEE, en particular su artículo 7", italų kalba: „conformemente alla direttiva 75/442/CEE, in particolare all'articolo 7, oppure" ir kt.

mento 7 straipsnio 4 dalies a punkto pirmąja įtrauka galima manyti, kad ši Reglamento nuostata leidžia kelti prieštaravimus dėl planuojamo vežimo, jei šių atliekų panaudojimo sąlygos gali sukelti pavojų žmonių sveikatai ar aplinkai.

38. Tokį aiškinimą patvirtina ir Reglamento struktūra. Pavyzdžiui, matėme, kad apie kiekvieną planuojamą panaudojimui skirtų atliekų vežimą, išskyrus Reglamento II priede pateiktame žaliajame sąraše nurodytas atliekas, turi būti pranešta siunčiančiajai, paskirties ir tranzito kompetentingoms institucijoms. Taip pat žinome, kad būtent remdamosi šiuo pranešimu šios institucijos prieštaravimą dėl tokio vežimo gali reikšti vadovaudamosi Reglamento 7 straipsnio 4 dalyje konkrečiai nurodytais motyvais [29]. Išnagrinėjus Reglamento 6 straipsnį, kurio 5 dalyje nurodyta, kokia informacija turi būti pateikta tą pranešimą patvirtinančiame važtaraštyje, matyti, kad be informacijos apie panaudojimui vežamų atliekų šaltinį, sudėtį ir kiekį [30] bei jų transportavimo sąlygas [31], pranešėjas taip pat turi pateikti tam tikrą informaciją apie atliekų panaudojimo sąlygas [32]. Taigi ši informacija apima visą pranešėjo planuojamo atliekų perdirbimo procesą iki pat to momento, kai jos nebekels pavojaus sveikatai ir aplinkai. Vadinasi, Bendrijos teisės aktų leidėjas norėjo, kad iki planuojamo vežimo įgyvendinimo visos kompetentingos institucijos būtų informuotos apie visą panaudojimo procesą dar prieš jį pabaigiant [33]. Nematau, kam ši informacija galėtų būti dar naudinga, jei ne tam, kad būtų sudaryta galimybė kompetentingoms institucijoms įvertinti atliekų panaudojimo sąlygas ir prireikus pareikšti prieštaravimą dėl šio vežimo, jei šio panaudojimo sąlygos joms pasirodytų galinčios sukelti pavojų žmonių sveikatai ar aplinkai.

39. Paremiant šią analizę taip pat reikia pabrėžti, kad Reglamente yra nemažai nuo-

29 — 2001 m. gruodžio 13 d. Sprendimas *DaimlerChrysler* (C-324/99, Rink. p. I-9897, 50 punktas).

30 — 6 straipsnio 5 dalies pirmoji įtrauka.

31 — Ten pat, antroji ir trečioji įtraukos.

32 — Ši informacija yra išvardyta Reglamento 6 straipsnio 5 dalies ketvirtojoje–aštuntojoje įtraukose. Pranešėjas turi nurodyti atliekų gavėją, panaudojimo centro vietą ir leidimo, pagal kurį centras veikia, tipą ir galiojimo laiką; Direktyvos II B priede nurodytas panaudojimo operacijas; planuojamą būdą šalinti likusias po perdirbimo atliekas ir perdirbtų medžiagų kiekio santykį su atliekų perdirbimo likučiais bei apskaičiuotą perdirbtų medžiagų vertę. Be to, ketvirtojoje įtraukoje yra pabrėžta, kad „centras privalo turėti pakankamus techninius pajėgumus konkrečioms atliekoms panaudoti, nekeliant jokio pavojaus aplinkai ir žmonėms".

33 — Siekiant užtikrinti, kad atliekų apdorojimo procesas bus visiškai įvykdytas nesukeliant pavojaus sveikatai ir aplinkai, Reglamento 27 straipsnyje yra nustatyta, kad atliekų vežimui, kuriam taikomas šis reglamentas, turi būti numatyta finansinė garantija ar draudimas, skirtas šalinimo ar panaudojimo sąnaudoms padengti. Tokie garantai grąžinami pateikus įrodymus, kad atliekos pasiekė paskirties vietą ir yra pašalintos ar panaudotos aplinkosaugos požiūriu tinkamu būdu.

statų, be jokios abejonės, patvirtinančių, kad kompetentingos institucijos turi teisę tikrinti atliekų panaudojimo sąlygas ir planuojamam vežimui prieštarauti vadovaudamosi su planuojamu panaudojimu susijusiais motyvais [34]. Pavyzdžiui, paties 7 straipsnio 4 dalies a punkto penktojoje įtraukoje yra nurodytas vienas iš prieštaravimo motyvų, tiesiogiai susijęs su atliekų panaudojimu [35]. Lygiai taip pat 26 straipsnio 1 dalies e punkte yra nustatyta, kad bet koks atliekų vežimas, kai atliekos paskui pašalinamos ar panaudojamos nesilaikant Bendrijos ar tarptautinių taisyklių, laikomas nelegaliu vežimu [36].

40. Galiausiai tikslinga paminėti Reglamento tikslus, išdėstytus jo devintoje konstatuojamojoje dalyje. Pagal šią konstatuojamąją dalį pranešimu apie planuojamą vežimą yra siekiama informuoti kompetentingas institucijas ne tik apie atliekų judėjimą, bet ir apie jų šalinimą ir panaudojimą, kad šios institucijos galėtų imtis visų būtinų priemonių žmonių sveikatai ir aplinkai apsaugoti. Taigi ši konstatuojamoji dalis patvirtina, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas, derindamas tarpvalstybiniam atliekų judėjimui Bendrijoje taikytinas sąlygas ir tvarką, norėjo užtikrinti sveikatos ir aplinkos apsaugą ne tik transportuojant atliekas, bet ir jas perdirbant – šalinant ar panaudojant. Todėl pasiekti šį tikslą būtų sunku, jei kompetentingos institucijos, gavusios pranešimą apie planuojamą vežimą ir konstatavusios, kad numatytas panaudojimas gali sukelti pavojų žmonių sveikatai ar aplinkai, negalėtų pareikšti prieštaravimo dėl panaudojimui skirtų atliekų vežimo.

34 — Pavyzdžiui, Reglamento 9 straipsnis nustato, kad, nepaisant 7 straipsnio, kompetentingos institucijos, kurių jurisdikcijai priklauso tam tikri panaudojimo įrenginiai, gali nuspręsti, jog neprieštaraus dėl tam tikrų atliekų rūšių, atvežtų į konkrečius panaudojimo įrenginius. Žr. taip pat Reglamento 34 straipsnį.

35 — Pagal šią nuostatą prieštaravimą galima pareikšti, „jei galimų ir negalimų panaudoti atliekų santykis, apskaičiuota galutinai sunaudotų medžiagų vertė, sąnaudos ir negalimos panaudoti atliekų dalies šalinimo sąnaudos nepateisina šio panaudojimo ekonominiu ir aplinkosaugos požiūriu".

36 — Teismo posėdyje šalių buvo paprašyta pareikšti savo nuomonę dėl to, ar Reglamento 26 straipsnio 1 dalies e punkto nuostatos taip pat turi būti taikomos tokiomis aplinkybėmis, kokios yra pagrindinėje byloje. Kaip ir dauguma iš jų, išskyrus *Sonderabfall-Management-Gesellschaft Rheinland-Pfalz mbH*, mes manome, kad taip nėra. Teisingumo Teismas minėtame sprendime *ASA* konstatavo, kad Reglamento 26 straipsnis gali būti vienas iš pagrindų kompetentingų institucijų pareigai kelti prieštaravimą dėl planuojamo vežimo dėl padarytos įvertinimo klaidos (41 punktas). Atsižvelgiant į 2003 m. vasario 27 d. Nutartį *Oliehandel Koeweit ir kt.* (C-307/00–C-311/00, Rink. p. I-1821), 26 straipsnis turi būti taikomas ir tuomet, jei aptariamas atliekų perdirbimas yra numatytas antrinės teisės akte. Tačiau jei siunčiančiosios kompetentingos institucijos prieštaravimas yra pagrįstais atmetimo motyvais, aiškiai nurodytais Reglamento 7 straipsnio 4 dalyje, kaip yra nagrinėjamu atveju, arba 4 straipsnio 3 dalyje, mums neatrodo, kad 26 straipsnio nuostatos yra aktualios.

2) 7 straipsnio 4 dalies a punkto antroji įtrauka

41. Dėl šios nuostatos aiškinimo kyla daugiau sunkumų. Kaip ir *Wood Trading*, Komisija pritaria prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pareikštoms abejonėms ir mano, kad, atsižvelgiant į Reglamento 7 straipsnio 4 dalies b punkto tekstą ir turinį, jo 7 straipsnio 4 dalies a punkto antroji įtrauka negali būti laikoma

teisiniu pagrindu pareikšti prieštaravimą dėl planuojamo panaudojimo paskirties valstybėje. Aš su tuo nesutinku. Kaip Danijos ir Austrijos vyriausybės bei *Sonderabfall-Management-Gesellschaft Rheinland-Pfalz mbH*, manau, kad Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto antroji įtrauka taip pat leidžia kompetentingoms institucijoms pareikšti prieštaravimą dėl panaudojimui skirtų atliekų vežimo, t. y., jei planuojamas panaudojimas pažeidžia aplinkos apsaugos, viešosios tvarkos, visuomenės saugos ir sveikatos apsaugos nacionalinius įstatymus bei kitus teisės aktus.

42. Pirma, mano nuomone, šios nuostatos tekste nėra nieko, kas leistų atsisakyti tokio aiškinimo. Derėtų priminti, kad Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto antrojoje įtraukoje yra nustatyta, kad „siunčiančioji ir paskirties kompetentingos institucijos gali kelti pagrįstus prieštaravimus dėl planuojamo vežimo <...>, jei jis neatitinka aplinkos apsaugos, viešosios tvarkos, visuomenės saugos ir sveikatos apsaugos nacionalinių įstatymų bei kitų teisės aktų". Visų pirma aptariant „vežimo" sąvoką reikia pažymėti, kad, nagrinėdamas Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto pirmąją įtrauką, nurodžiau, kodėl, mano nuomone, ji neturi būti aiškinama taip, kad šiame straipsnyje išvardyti prieštaravimai turi būti susiję tik su atliekų transportavimu. Toliau pažymėjau, kad Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto antrojoje įtraukoje aplinkos apsaugos, viešosios tvarkos, visuomenės saugos ir sveikatos apsaugos nacionalinės teisės aktai yra minimi labai apibendrintai, nenurodant, kad jie gali būti taikomi tik atliekų transportavimui, bet negali būti taikomi jų panaudojimui.

43. Antra, argumentas, pagrįstas Reglamento 7 straipsnio 4 dalies b punktu, kuriame nustatyta, reikėtų priminti, kad tranzito kompetentingos institucijos gali reikšti pagrįstus prieštaravimus planuojamam atliekų vežimui tik remdamosi minėto 7 straipsnio 4 dalies a punkto antrąja, trečiąja ir ketvirtąja įtraukomis, taigi išskyrus pirmąją ir penktąją įtraukas, man neatrodo lemiamas. Žinoma, pastebėjau, kad penktojoje įtraukoje yra nurodytas prieštaravimo motyvas, aiškiai susijęs su atliekų panaudojimu, ir nurodžiau, kad pirmoji įtrauka taip pat leidžia pareikšti prieštaravimą, pagrįstą planuojamu panaudojimu. Tačiau dėl tokių priežasčių nemanau, kad Reglamento 7 straipsnio 4 dalies b punktas rodo, jog Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto antrosios įtraukos nuostatos taip pat neleidžia pareikšti prieštaravimų dėl planuojamo panaudojimo.

44. Pirma, nepritariu nuomonei, kad tranzito kompetentingos institucijos nebūtų taip pat suinteresuotos pareikšti prieštaravimų, pagrįstų panaudojimo sąlygomis, kaip ir kitos kompetentingos institucijos. Taršai sienų nėra. Oro ar vandens tarša, kurią galėtų sukelti atliekų panaudojimas paskirties valstybėje aplinkai kenksmingomis sąlygomis, galėtų tą valstybę ar valstybes, per kurias šios atliekos turi judėti tranzitu, paveikti tiek pat, kiek ir siunčiančiąją valstybę, ir galbūt labiausiai paveikti tas valstybes, kurios yra arčiausiai paskirties valstybės. Būtent todėl manau, kad prieštaravimo motyvų, kuriais galėtų remtis tranzito kompetentingos institucijos, apribojimas Reglamento 7 straipsnio 4 dalies b punkte buvo nustatytas ne dėl to, kad šios institucijos yra mažiau suinteresuotos, kad atliekos būtų panaudotos nesukeliant pavojaus žmonių sveikatai ar aplinkai, bet dėl Bendrijos teisės aktų leidėjo noro suteikti šioms institucijoms mažesnę atsakomybę kontroliuojant, kaip šis panaudojimas buvo įgyvendintas.

45. Kitaip tariant, pagal Reglamento 7 straipsnio 4 dalies b punktą tranzito valstybės būtų mažiau atsakingos už panaudojimui skirtų atliekų vežimo kontrolę nei siunčiančioji ir paskirties kompetentingos institucijos [37]. Taigi aplinkybė, kad prie prieštaravimo motyvų, kuriuos gali pareikšti tranzito institucijos, nepriskiriami 7 straipsnio 4 dalies pirmojoje ir penktojoje įtraukose nurodyti motyvai, reikštų, jog tranzito institucijos, priešingai nei siunčiančioji ir paskirties kompetentingos institucijos, negali tikrinti, ar atliekos bus perdirbtos paskirties valstybėje pagal Direktyvą (pirmoji įtrauka) ir ar panaudojimas yra pateisinamas ekonominiu ir aplinkosaugos požiūriu (penktoji įtrauka). Tačiau tai nebūtinai reiškia, kad tranzito valstybės negali pareikšti prieštaravimų dėl panaudojimui skirtų atliekų vežimo, jei planuojamas panaudojimas neatitinka aplinkos apsaugos, viešosios tvarkos, visuomenės saugos ar sveikatos apsaugos nacionalinės teisės aktų. Taigi šia priemone Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto antroji įtrauka leistų siunčiančiajai, paskirties ir tranzito kompetentingoms institucijoms pareikšti prieštaravimus dėl atliekų vežimo, pagrįstus planuojamu panaudojimu.

46. Be to, visuotinai pripažįstama, jog Reglamento sistemoje numatyta, kad apie kiekvieną planuojamą panaudojimui skirtų atliekų vežimą, kuriam jis taikomas Reglamentas, dar iki jo įvykdymo turi būti iš anksto pranešta visoms atitinkamų valstybių kompetentingoms institucijoms, įskaitant

37 — Paskirties kompetentingos institucijos atsakomybė logiškai kyla iš to, kad atliekos yra panaudojamos jos jurisdikcijos teritorijoje. Siunčiančiosios kompetentingos institucijos atsakomybė kyla iš to, kad atliekos buvo pagamintos jos jurisdikcijos teritorijoje. Prie šio klausimo grįšiu šios išvados B dalyje.

tranzito kompetentingas institucijas, ir kad visos šios institucijos turi gauti vienodą informaciją [38]. Nustatydamas tokią sistemą, Bendrijos teisės aktų leidėjas norėjo, kad kiekviena iš šių institucijų galėtų vertinti operacijos visumą, o ne tik tą jos dalį, kuri vyksta jos valstybės teritorijoje. Kitaip tariant, kiekviena institucija turi teisę kontroliuoti, kad visas planuojamo atliekų vežimo procesas, t. y. nuo atliekų išvežimo iš siunčiančiosios valstybės vietos iki jų perdirbimo pabaigos paskirties valstybėje, nekeltų pavojaus sveikatai ir aplinkai. Taigi būtų visai logiška, jei tranzito kompetentingos institucijos, remdamosi 7 straipsnio 4 dalies a punkto antrąja įtrauka, taip pat galėtų reikšti prieštaravimą dėl atliekų vežimo, pagrįstą planuojamu panaudojimu.

47. Todėl manau, kad prieštaravimas dėl planuojamo atliekų vežimo, pagrįstas jų panaudojimo motyvais, taip pat gali būti reiškiamas remiantis Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto antrąja įtrauka.

48. Atsižvelgdamas į šiuos argumentus, siūlau Teisingumo Teismui į pirmąjį ir ketvirtąjį prejudicinius klausimus atsakyti taip: Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad prieštaravimai dėl panaudojimui skirtų atliekų vežimo, pagrįsti šio panaudojimo įvykdymo sąlygomis, taip pat gali būti pareikšti, pirma, remiantis šios nuostatos pirmąja įtrauka, motyvu, kad planuojamas panaudojimas pažeidžia Direktyvos 4 straipsnio reikalavimą, pagal kurį atliekos turi būti panaudotos nesukeliant pavojaus žmonių sveikatai ir nepakenkiant aplinkai, ir, antra, remiantis šios nuostatos antrąja įtrauka, motyvu, kad planuojamas panaudojimas pažeidžia aplinkos apsaugos, viešosios tvarkos, visuomenės saugos ar sveikatos apsaugos nacionalinius įstatymus ir kitus teisės aktus.

B — *Dėl galimybės siunčiančiajai kompetentingai institucijai pareikšti prieštaravimus dėl planuojamo panaudojimo*

49. Savo antruoju prejudiciniu klausimu ir penktojo klausimo pirmąja dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto pirmoji ir antroji įtraukos turi būti aiškinamos taip, kad siunčiančioji kompetentinga institucija gali reikšti prieštaravimą dėl atliekų vežimo, remdamasi šio panaudojimo įvykdymo sąlygomis.

50. Priešingai nei *Wood Trading*, bet taip pat, kaip ir kitos įstojusios į bylą šalys, manau, kad siunčiančioji kompetentinga

38 — Reglamento 6 straipsnis.

institucija turi teisę reikšti prieštaravimą dėl planuojamo panaudojimo paskirties valstybėje. Tokią nuomonę visų pirma patvirtina Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto tekstas, kuriame aiškiai numatyta, kad „siunčiančioji ir paskirties kompetentingos institucijos gali kelti pagrįstus prieštaravimus dėl planuojamo atliekų vežimo", remdamosi toje nuostatoje išvardytais motyvais. Taigi nurodytoje sakinio dalyje nedaroma jokio skirtumo tarp šių dviejų institucijų ir aiškiais terminais joms yra suteikta teisė reikšti prieštaravimus dėl planuojamo atliekų vežimo remiantis toje nuostatoje išdėstytais motyvais, ypač numatytais tos nuostatos pirmojoje ir antrojoje įtraukose.

51. Šį lingvistinį aiškinimą patvirtina ir visa Reglamento sistema. Matėme, kad Reglamentas nustato, jog visos atitinkamos kompetentingos institucijos privalo vertinti kiekvieno planuojamo vežimo visumą — nuo atliekų išvežimo iš siunčiančiosios valstybės iki jų perdirbimo paskirties valstybėje pabaigos. Norėdamas užtikrinti žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugą, Bendrijos teisės aktų leidėjas nusprendė sukurti tokią sistemą, kurioje visos kompetentingos institucijos būtų įtrauktos į planuojamo vežimo tikrinimą, net ir rizikuodamas, kad tą patį planuojamą vežimą šios institucijos gali įvertinti skirtingai [39], o ne apribodamas tą kontrolę taip, kad kiekviena iš jų galėtų kontroliuoti tik tą vežimo dalį, kuri turi vykti jos nacionalinėje teritorijoje. Laikantis Reglamentu nustatytos sistemos logikos kiekvienas tarpvalstybinis atliekų judėjimas Bendrijos viduje, kuriam yra taikomas tas reglamentas, yra visų atitinkamų kompetentingų institucijų reikalas. Taigi šiai sistemai būdinga tai, kad valstybės narės kompetentinga institucija turi vertinti, ar planuojamas vežimas gali pakenkti sveikatai ir aplinkai kitos valstybės narės teritorijoje. Taigi siunčiančioji kompetentinga institucija turi teisę prieštarauti atliekų vežimui, jei planuojamas panaudojimas gali pakenkti sveikatos ar aplinkos apsaugai, net jei panaudojimas turi vykti paskirties valstybės narės teritorijoje.

52. Jei reikia, šią siunčiančiosios kompetentingos institucijos teisę taip pat patvirtina Reglamento sistema, būtent tai, kad valstybei, kurios teritorijoje atliekos buvo pagamintos, tenka ypatinga atsakomybė už jų perdirbimą. Ši ypatinga atsakomybė gali būti laikoma valstybių narių pareigos kuo labiau sumažinti atliekų gamybą, kuri joms yra nustatyta tarptautinėmis konvencijomis ir šios srities Bendrijos teisės aktais [40], padariniu. Šalinti skirtų atliekų atveju šią atsakomybę atspindi, pavyzdžiui, ekonominio savarankiškumo principas. Jos nebelieka tik tada, kai atliekos yra

39 — Teisingumo Teismas yra pripažinęs, kad Reglamento sistemai yra būdinga rizika, jog planuojamo vežimo klasifikavimas gali būti įvertintas skirtingai (minėtų sprendimo *ASA* 44 punktas ir nutarties *Oliehandel Koeweit ir kt.* 102 punktas).

40 — Žr. Bazelio konvencijos 4 straipsnio 2 dalies a punktą ir Direktyvos ketvirtą konstatuojamąją dalį.

perdirbtos pagal žmonių sveikatos ar aplinkos apsaugos reikalavimus. Taigi atliekas siunčianti valstybė yra įpareigota atsiimti atliekas, jei paskirties valstybėje jų negalima pašalinti ar panaudoti pagal numatytas sąlygas [41]. Ji taip pat yra aiškiai nustatyta Reglamente kalbant apie atliekų vežimą iš Bendrijos, kad jos būtų pašalintos ar panaudotos užsienyje [42].

53. Be to, esu linkęs manyti, kad siunčiančiajai kompetentingai institucijai Reglamente yra numatyta ne paprasta galimybė, o pareiga reikšti tokį prieštaravimą, kai ji mano, kad planuojamas panaudojimas paskirties valstybėje gali kelti pavojų žmonių sveikatai ar aplinkai. Iš tiesų nemanau, kad teisės aktų leidėjas, Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkte nurodydamas, jog paskirties ir siunčiančioji kompetentingos institucijos „gali kelti pagrįstus prieštaravimus" dėl planuojamo vežimo esant šioje nuostatoje išvardytoms sąlygoms, norėjo pasakyti, kad šioms institucijoms yra suteikta tik galimybė, kuria pasinaudoti jos savo nuožiūra gali tais konkrečiais atvejais, kai planuojamas vežimas gali sukelti pavojų žmonių sveikatai ir aplinkai. Atkreipiu dėmesį į tai, kad tarp šios nuostatos penkiose įtraukose paminėtų atvejų yra ir tokių, kai, atsižvelgiant į Reglamento tikslus, būtų sunku pateisinti privalomą atsisakymo pobūdį [43].

54. Tačiau, Reglamente yra kitų nuostatų, kurios leidžia manyti, kad kompetentingų institucijų pareiga prieštarauti atliekų vežimui, galinčiam sukelti pavojų žmonių sveikatai ar aplinkai, yra imperatyvaus pobūdžio. Pavyzdžiui, be Reglamento 26 straipsnio, jo 30 straipsnyje nustatyta, jog „valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad atliekos būtų vežamos pagal šio reglamento nuostatas". Taip pat ir 34 straipsnio 1 dalyje yra numatyta, kad nepaisant to, kur atliekos šalinamos ar panaudojamos, atliekų gamintojas imasi visų būtinų priemonių, jog atliekas pašalintų, panaudotų ar organizuotų jų šalinimą ir panaudojimą taip, kad būtų išsaugota aplinkos kokybė, o 2 dalyje numatyta, kad valstybės narės imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, jog būtų vykdomi 1 dalyje nustatyti įpareigojimai. Todėl, atsižvelgiant į šias nuostatas, kurių tekstas yra imperatyvus, man nuomone, teisinga manyti, kad siunčiančiajai ir paskirties kompetentin-

41 — Reglamento 25 straipsnis.

42 — Reglamento 14 straipsnio 2 dalies b punktas ir 16 straipsnio 3 dalies b punktas.

43 — Pavyzdžiui, trečiojoje įtraukoje numatyta prielaida, kad pranešėjas ar gavėjas praeityje buvo pripažinti kaltais dėl neteisėto vežimo; taip pat ir penktojoje įtraukoje yra numatytas atvejis, kai planuojamas panaudojimas būtų nepateisinamas ekonominiu ir aplinkosaugos požiūriu.

goms institucijoms iš tiesų yra nustatyta pareiga prieštarauti atliekų vežimui remiantis 7 straipsnio 4 dalies a punkto pirmąja ir antrąja įtraukomis, kai jos mano, kad planuojamas vežimas gali sukelti pavojų žmonių sveikatai ir aplinkai.

55. Tokį aiškinimą taip pat patvirtina Reglamento tikslas. Buvo matyti, kad, kaip yra aišku iš Reglamento devintos konstatuojamosios dalies ir kaip Teisingumo Teismas yra ne kartą konstatavęs, pagrindinis Reglamento tikslas yra užtikrinti, kad būtų laikomasi žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugos reikalavimų [44]. Teisingumo Teismas nepakeitė nuomonės ir minėtame sprendime *Dusseldorp ir kt.*, nes jis konstatavo, kad panaudojimui skirtos atliekos turi būti pervežamos Bendrijoje, jei tai nesukelia pavojaus aplinkai [45]. Taigi Reglamentu siekiama užtikrinti, kad nebūtų įvykdytas nė vienas atliekų vežimas, kuris galėtų pakenkti šių tikslų siekimui. Taip kompetentingoms institucijoms nustatyta pareiga prieštarauti atliekų vežimui, kuris galėtų pakenkti žmonių sveikatai ar aplinkai, taip pat atitinka Direktyvos 4 straipsnyje nustatytą pareigą, kuri iš valstybių narių reikalauja siekti to paties tikslo [46]. Todėl, atsižvelgiant į tai, kad Direktyvos 4 straipsnis įpareigoja valstybes nares imtis būtinų priemonių užtikrinti, jog atliekos būtų panaudotos ar pašalintos nesukeliant pavojaus žmonių sveikatai ir nepakenkiant aplinkai, mano nuomone, nagrinėjamas Reglamento nuostatas būtų neteisinga aiškinti taip, kad jos tik suteikia siunčiančiajai ar paskirties kompetentingoms institucijoms paprastą galimybę, neturinčią jokio privalomo pobūdžio.

56. Beje, kaip matysime šios išvados C dalyje, nacionalinės teisės aktai, kurie gali būti teisėtas pagrindas siunčiančiajai kompetentingai institucijai prieštarauti dėl planuojamo panaudojimui skirtų atliekų vežimo, mano nuomone, turėtų paisyti proporcingumo principo, taigi neturi viršyti to, kas būtina žmonių sveikatai ir aplinkai apsaugoti. Be to, pavojus turi būti vertinamas ne subjektyviai, o remiantis moksliniu pagrindu. Taigi atsižvelgdamas ir į šias sąlygas aš manau, jog siunčiančioji kompetentinga institucija, kuri, remdamasi taip apibrėžtais teisės aktais, nusprendžia, kad planuojamas panaudojimas gali pakenkti žmonių sveikatai ar aplinkai, yra įpareigota jam prieštarauti pagal Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto pirmąją ir antrąją įtraukas.

44 — Minėtas sprendimas *Parlamentas prieš Tarybą* (18 punktas) ir 2003 m. vasario 27 d. Sprendimas *Komisija prieš Vokietiją* (C-389/00, Rink. p. I-2001, 34 punktas).

45 — 33 punktas.

46 — 1999 m. lapkričio 9 d. Sprendimas *Komisija prieš Italiją* (C-365/97, Rink. p. I-7773, 67 punktas).

57. Ši siunčiančiosios ir paskirties kompetentingų institucijų pareiga taip pat atitinka Teisingumo Teismo praktiką, susijusią su

Reglamento reikalavimų laikymusi. Iš šios praktikos matyti, kad, jei planuojama vežimo operacija neteisingai įvertinama, ir dėl to yra pažeidžiama bendra Reglamento struktūra, visos kompetentingos institucijos, o pirmiausia siunčiančioji kompetentinga institucija, privalo prieštarauti šiam vežimui [47]. Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad jei atliekos vežamos šalinti ar panaudoti pažeidžiant specialias Bendrijos taisykles, nustatančias pavojingų produktų šalinimo sąlygas, valstybės narės atsiduria situacijoje, dėl kurios turi įgyvendinti atitinkamus įgaliojimus, t. y. jos privalo pagal Reglamento 26 straipsnį imtis visų atitinkamų teisinių priemonių tokiam vežimui uždrausti ir už tai nubausti [48].

58. Taigi į antrąjį prejudicinį klausimą ir į penktojo klausimo pirmąją dalį siūlau atsakyti taip: Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto pirmosios ir antrosios įtraukų nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad siunčiančioji kompetentinga institucija privalo pareikšti prieštaravimą dėl atliekų vežimo remdamasi jų panaudojimo sąlygomis, jei ji mano, kad planuojamas panaudojimas paskirties valstybėje gali sukelti pavojų žmonių sveikatai ar aplinkai.

47 — Minėtas sprendimas *ASA* (40 punktas); 2003 m. vasario 13 d. Sprendimai *Komisija prieš Vokietiją* (C-228/00, Rink. p. I-1439, 33 punktas) ir *Komisija prieš Liuksemburgą* (C-458/00, Rink. p. I-1553, 21 punktas).

48 — Minėta nutartis *Oliehandel Koeweitir kt.* (117 punktas).

C — *Dėl siunčiančiosios kompetentingos institucijos teisės pagrįsti tokius prieštaravimus jos valstybėje taikomomis teisės normomis*

59. Trečiuoju ir penktuoju prejudiciniais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto pirmoji ir antroji įtraukos turi būti aiškinamos taip, kad siunčiančioji kompetentinga institucija prieštaravimą dėl planuojamo panaudojimo paskirties valstybėje gali pagrįsti savo valstybėje taikomais kriterijais ar nacionaliniais įstatymais ir kitais teisės aktais, net jei jie yra griežtesni už paskirties valstybėje galiojančius kriterijus ir teisės aktus.

60. Savo argumentus pradėsiu nuo prielaidos, kad, kaip ir šioje byloje, dėl ginčijamų atliekų panaudojimo sąlygų nebuvo imtasi jokių suderinimo Bendrijos lygiu priemonių. Tokiu atveju pagal Direktyvos 4 straipsnį kiekviena valstybė narė savo vidaus teisinėje sistemoje turi imtis būtinų priemonių užtikrinti, kad atliekos būtų panaudotos nesukeliant pavojaus žmonių sveikatai ir nenaudojant procesų ar būdų, galinčių pakenkti aplinkai. Nors šiuo straipsniu valstybės narės yra įpareigojamos siekti šio tikslo, jame nenurodomas konkrečių priemonių, kurių

turėtų būti imtasi, turinys ir valstybėms narėms paliekama diskrecijos laisvė vertinant tokias priemones ir sprendžiant, ar jos yra būtinos [49]. Be to, įgyvendindamos savo pirminius įgaliojimus aplinkos apsaugos srityje, valstybės narės gali būti priėmusios įstatymus ar kitus teisės aktus, darančius poveikį kai kurių atliekų panaudojimo sąlygoms. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo užduotais klausimais norima žinoti, ar siunčiančioji kompetentinga institucija turi teisę prieštaravimą dėl planuojamo vežimo pagrįsti nacionalinėmis teisės normomis, net jei jos yra griežtesnės už paskirties valstybėje galiojančias teisės normas.

61. Atsižvelgdamas į argumentus, kurie buvo pateikti nagrinėjant pirmesnius klausimus, ir Teisingumo Teismui pateiktus siūlomus atsakymus, manau, kad būtent tuomet, kai siunčiančiojoje valstybėje narėje galiojančios apsaugos teisės normos yra griežtesnės už paskirties valstybėje galiojančias teisės normas, siunčiančioji kompetentinga institucija turi turėti galimybę kelti prieštaravimą dėl planuojamo vežimo remdamasi savo nacionalinėmis teisės normomis. Iš tiesų būtent tokiu atveju atsiskleidžia didžiausia tokio siunčiančiosios kompetentingos institucijos įgaliojimo nauda, nes jei paaiškėtų, kad planuojamas panaudojimas taip pat prieštarauja paskirties valstybėje galiojančioms teisės normoms, šios valstybės kompetentinga institucija pati turėtų jam prieštarauti. Taigi būtent tokiu atveju, kaip yra ir nagrinėjamoje byloje, kai aptariamas atliekų panaudojimas būtų įmanomas atsižvelgiant į paskirties valstybės teisės normas, bet jį draudžia siunčiančiojoje valstybėje galiojančios teisės normos, Reglamentas turi leisti remtis griežtesnėmis apsaugos taisyklėmis.

62. Tokį Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto nuostatų aiškinimą taip pat patvirtina Bendrijos aplinkos politikos, kurios dalis yra Reglamentas, tikslai [50]. Jau matėme, kad šia politika yra siekiama aukšto lygio apsaugos. Šio tikslo svarbą atspindi tai, kad jis yra įtvirtintas EB 2 straipsnyje, taip pat kituose Sutarties straipsniuose bei Direktyvoje, kuri yra pagrindinis atliekų valdymo srities dokumentas, ir netgi Reglamento penktoje konstatuojamojoje dalyje. Jis taip pat įtrauktas į EB 176 straipsnio nuostatas, kurios suteikia valstybėms narėms teisę net ir po Bendrijos priemonių patvirtinimo imtis griežtesnių apsaugos priemonių, taip pat į straipsnius, kuriuose yra nustatyta apsaugos sąlyga. Taigi ta aplinkybė, kad planuojamas panaudojimas yra leidžiamas paskirties valstybėje, neturi kliudyti siunčiančiajai kompetentingai institucijai jam prieštarauti, jei ji mano, kad panaudojimas prieštarautų jos nacionalinėms teisės normoms. Priešingai, noras užtikrinti aukšto lygio apsaugą, kurios yra siekiama Reglamentu, pateisina tai, kad siunčiančiajai kompetentingai institucijai vertinant, ar planuojamas panaudojimas gali pakenkti žmonių sveikatai ar aplinkai, būtų leidžiama

49 — Minėtas sprendimas *Komisija prieš Italiją* (67 punktas).

50 — Minėtas sprendimas *Parlamentas prieš Tarybą* (23 punktas).

remtis griežtesnėmis nacionalinėmis teisės normomis. Šiuo klausimu pritariu Danijos ir Austrijos vyriausybių pareikštai nuomonei, kad priešingas sprendimas paskatintų vežti atliekas į tuos perdirbimo centrus, kuriems taikomos švelnesnės taisyklės, o dėl to aptariamo atliekų panaudojimo sąlygos gali tapti prastesnės.

63. Vis dėlto, kaip jau pažymėjau, ši siunčiančiosios kompetentingos institucijos teisė neturėtų būti besąlygiška. Iš tiesų reikia atsižvelgti į tai, kad Reglamentas numato laisvą atliekų judėjimą Bendrijoje [51]. Šiuo laisvu judėjimu siekiama įgyvendinti Reglamente įtvirtintą pirmenybės teikimo atliekų panaudojimui principą. Taigi Reglamente nustatytas skirtumas tarp šalinti skirtoms atliekoms, kurios iš esmės turi būti pašalintos netoli tos vietos, kur jos buvo pagamintos, ir panaudojimui skirtoms atliekoms taikomų sistemų pateisinamas tuo, kad pastarąsias galima panaudoti naudingam tikslui. Jomis galima pakeisti kitas medžiagas ir, pavyzdžiui, naudoti kaip žaliavą kai kuriose pramonės šakose, taip išsaugant gamtos išteklius [52].

64. Beje, kaip primena prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, Teisingumo Teismas nusprendė, kad Reglamentas nustato visumą sąlygų ir taisyklių, kurios yra taikomos atliekų vežimui Bendrijoje, todėl kiekviena su tokiu vežimu susijusi nacionalinė priemonė turi būti vertinama atsižvelgiant į Reglamento, o ne į EB 28–30 straipsnių nuostatas [53]. Taigi pagal bendrąjį proporcingumo principą svarbu, kad nacionalinės priemonės, kurių imamasi remiantis Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto pirmąja ir antrąja įtraukomis, būtų tinkamos siekiamiems apsaugos tikslams įgyvendinti ir neperžengtų to, kas būtina jiems pasiekti [54]. Darytina išvada, kad ši sąlyga nebūtų įvykdyta, jei žmonių sveikatą ir aplinką būtų galima apsaugoti tokiomis pat veiksmingomis, bet mažiau ribojančiomis priemonėmis. Klausimą, ar buvo laikytasi proporcingumo principo, turi spręsti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuriam buvo pateiktas ieškinys,

51 — Minėtas sprendimas *Dusseldorp ir kt.* (33 punktas).

52 — Minėta nutartis *Oliehandel Koeweit ir kt.* (97 punktas).

53 — Minėtas sprendimas *DaimlerChrysler* (41–43 punktai).

54 — Šiuo klausimu žr. 1987 m. lapkričio 18 d. Sprendimą *Maizena ir kt.* (137/85, Rink., p. 4587, 15 punktas); 1993 m. gruodžio 7 d. Sprendimą *ADM Ölmühlen* (C-339/92, Rink. p. I-6473, 15 punktas); 2002 m. liepos 11 d. Sprendimą *Käserei Champignon Hofmeister* (C-210/00, Rink. p. I-6453, 59 punktas) ir 2002 m. gruodžio 10 d. Sprendimą *British American Tobacco (Investments) ir Imperial Tobacco* (C-491/01, Rink. p. I-11453, 122 punktas).

ginčijantis siunčiančiosios kompetentingos institucijos pareikštą prieštaravimą [55].

65. Nagrinėjamoje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šiame kontekste neuždavė jokių klausimų. Jis nepateikė nei daug informacijos apie vidaus teisės nuostatas, kuriomis remdamasi siunčiančioji kompetentinga institucija pareiškė prieštaravimą dėl ginčijamo vežimo, nei motyvų, kurie lėmė šių nuostatų priėmimą. Nepaisant to, manau, kad tokios informacijos pateikimas būtų naudingas priimant sprendimą pagrindinėje byloje.

66. Taigi, pirma, Komisija pažymėjo, jog būtina, kad siunčiančiosios kompetentingos institucijos pritaikytos teisės normos būtų paremtos moksliniu pavojaus įvertinimu. Reglamentui būtų prieštaraujama, jei atliekų, kurios paskirties valstybėje galėjo būti veiksmingai panaudotos pagal jos teisę, vežimui siunčiančioji kompetentinga institucija prieštarautų remdamasi bendro pobūdžio argumentais ar tik hipotetiniu pavojaus vertinimu [56]. Kaip ir laisvo maisto produktų judėjimo srityje [57], pavojaus žmonių sveikatai ar aplinkai buvimas panaudojant atliekas, mano nuomone, turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į tarptautinių mokslinių tyrimų rezultatus ir Bendrijos mokslinių komitetų veiklą [58]. Vis dėlto šis reikalavimas negali sutrukdyti taikyti atsargumo principo, kuris taip pat yra vienas iš pagrindinių aplinkos teisės principų. Taigi, jei atlikus tokį įvertinimą paaiškėja, kad nėra moksliškai pagrįsto tikrumo dėl visuomenės sveikatai gresiančio realaus pavojaus buvimo ar jo masto, valstybė narė, remdamasi atsargumo principu, turėtų turėti galimybę imtis apsaugos priemonių nelaukdama, kol visiškai paaiškės šio pavojaus tikrumas ir rimtumas [59].

67. Antra, kad patikrintų atitiktį proporcingumo principui, siunčiančioji kompetentinga institucija kiekvienu atveju turi įvertinti, ar planuojamas panaudojimas paskirties valstybėje, nors jį ir reglamentuoja lankstesnės teisės normos, vis dėlto užtikrina tokią pat apsaugą, kokią suteikia jos nacionalinės teisės normos. Atsižvelgiant į nagrinėjamos bylos aplinkybes, taip galėtų būti tuomet, kai,

55 — 2000 m. spalio 12 d. Sprendimas *Snellers* (C-314/98, Rink. p. I-8633, 59 punktas).

56 — Šiuo klausimu žr. 2003 m. rugsėjo 23 d. Sprendimą *Komisija prieš Daniją* (C-192/01, Rink. p. I-9693, 48 punktas).

57 — Žr. 2002 m. spalio 24 d. Sprendimą *Hahn* (C-121/00, Rink. p. I-9193, 40 punktas).

58 — Šiuo klausimu tikslinga pažymėti, kad Toksiškumo, ekotoksiškumo ir aplinkos moksliniam komitetui pateikus pavojaus įvertinimą, arseno naudojimo medienai apsaugoti sąlygoms yra taikomos labai griežtos 2003 m. sausio 6 d. Komisijos direktyvoje 2003/2/EB dėl arseno pardavimo ir naudojimo apribojimų (dešimtą kartą derinančioje su technikos pažanga Tarybos direktyvą 76/769/EEB) (OL L 4, p. 9) nustatytos priemonės.

59 — Šiuo klausimu žr. 1998 m. gegužės 5 d. Sprendimą *National Farmers' Union ir kt.* (C-157/96, Rink. p. I-2211, 63 punktas) ir minėtą sprendimą *Komisija prieš Daniją* (49 punktas).

pavyzdžiui, Italijos įmonės, kuri turi gauti atliekas, medienos drožlių plokščių gamybos metodais būtų galima taip pat veiksmingai apsaugoti už šį panaudojimą atsakingus darbuotojus ir iš medienos drožlių plokščių pašalinti arseną arba jo lygį sumažinti tiek, kad jis būtų žemesnis už Vokietijos teisės normomis nustatytą lygį.

68. Priešingai nei *Wood Trading*, nemanau, kad toks įvertinimas būtų neįgyvendinamas praktiškai. Matėme, kad pranešimą patvirtinančiame važtaraštyje, kuris turi būti perduotas ir siunčiančiajai, ir kitoms kompetentingoms institucijoms, turi būti daug informacijos apie panaudojimo sąlygas. Beje, pagal Reglamento 6 straipsnio 4 ir 6 dalis siunčiančioji kompetentinga institucija gali prašyti pranešėjo pateikti papildomą informaciją ir dokumentus, taip pat su gavėju sudarytą sutartį dėl atliekų panaudojimo. Be to, pranešėjas, kuris turėjo sudaryti tą sutartį, turėtų sugebėti įrodyti, kad planuojamas panaudojimas atitinka siunčiančiojoje valstybėje galiojančiose teisės normose įtvirtintus reikalavimus. Prireikus siunčiančioji kompetentinga institucija ir pranešėjas turi turėti galimybę pasikeisti nuomonėmis šiuo klausimu. Ši kontrolė ir keitimasis nuomonėmis turėtų vykti dar lengviau, jei, kaip yra nagrinėjamu atveju, siunčiančioji valstybė, taikydama Reglamento 3 straipsnio 8 dalį ir 6 straipsnio 8 dalį, nustato, kad pranešimą apie planuojamą vežimą kitoms atitinkamoms institucijoms ir gavėjui pateikia siunčiančioji kompetentinga institucija, nes tokiu atveju ši institucija turėtų daugiau laiko prieš perduodama šį pranešimą [60].

69. Baigiant šią analizę tikslinga pridurti, kad siūlomas atsakymas į aptartus prejudicinius klausimus – sprendžiant iš pirmo žvilgsnio – nebūtų kitoks, jei aptariamų atliekų panaudojimui būtų taikoma suderinimo Bendrijos lygiu priemonė ir jei siunčiančioji valstybė narė, vadovaudamasi EB 176 straipsniu, būtų toliau laikiusis ar priėmusi griežtesnes apsaugos priemones. Tokiu atveju, mano nuomone, siunčiančioji kompetentinga institucija taip pat galėtų savo prieštaravimą dėl planuojamo vežimo pagrįsti tuo, kad jis neatitinka jos nacionalinių teisės normų,

60 — Nagrinėjamoje byloje siunčiančioji kompetentinga institucija važtaraštį gavo 1999 m. lapkričio 23 d., tačiau paskirties kompetentingai institucijai jį perdavė tik 2000 m. vasario 1 d. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo sprendime neradau paaiškinimo, kodėl siunčiančioji kompetentinga institucija taip uždelsė perduoti šį pranešimą. Savo 2004 m. liepos 15 d. išvadoje Teisingumo Teismo nagrinėjamoje byloje *Sionnab* (C-472/02) nurodžiau, kad terminas, per kurį siunčiančioji kompetentinga institucija turi perduoti pranešimą kitoms kompetentingoms institucijoms ir gavėjui, neturėtų būti ilgesnis nei reglamento 7 straipsnio 2 dalyje paskirties kompetentingai institucijai nustatytas terminas.

tačiau vėlgi, jeigu ji laikysis proporcingumo principo.

70. Atsižvelgdamas į visus šiuos argumentus, į trečiąjį prejudicinį klausimą ir penktojo klausimo pabaigą siūlau atsakyti taip: Reglamento 7 straipsnio 4 dalies a punkto pirmoji ir antroji įtraukos turi būti aiškinamos taip, kad siunčiančioji kompetentinga institucija gali pagrįsti savo prieštaravimą dėl planuojamo panaudojimo paskirties valstybėje jos valstybėje taikomais kriterijais ar nacionaliniais įstatymais ir kitais teisės aktais, net jei jie yra griežtesni už paskirties valstybėje galiojančius kriterijus ir teisės aktus, jeigu ji laikysis proporcingumo principo.

V — Išvada

71. Atsižvelgdamas į pirmiau išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui atsakyti į *Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz* pateiktus prejudicinius klausimus taip:

„1. 1993 m. vasario 1 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 259/93 dėl atliekų vežimo Europos bendrijos viduje, į Bendriją ir iš jos priežiūros ir kontrolės, iš dalies pakeisto 1998 m. gegužės 18 d. Komisijos sprendimu 98/368/EB, 7 straipsnio 4 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad prieštaravimai dėl panaudojimui

skirtų atliekų vežimo, pagrįsti šio panaudojimo įvykdymo sąlygomis, taip pat gali būti pareikšti, pirma, remiantis šios nuostatos pirmąja įtrauka, tai yra motyvu, kad planuojamas panaudojimas pažeidžia 1975 m. liepos 15 d. Tarybos direktyvos 75/442/EEB dėl atliekų, iš dalies pakeistos 1991 m. kovo 18 d. Tarybos direktyva 91/156/EEB ir 1996 m. gegužės 24 d. Komisijos sprendimu 96/350/EB, 4 straipsnio reikalavimą, pagal kurį atliekos turi būti panaudotos nesukeliant pavojaus žmonių sveikatai ir nepakenkiant aplinkai, ir, antra, remiantis šios nuostatos antrąja įtrauka, tai yra motyvu, kad planuojamas panaudojimas pažeidžia aplinkos apsaugos, viešosios tvarkos, visuomenės saugos ar sveikatos apsaugos nacionalinius įstatymus ir kitus teisės aktus.

2. Siunčiančioji kompetentinga institucija privalo pareikšti prieštaravimą dėl atliekų vežimo remdamasi jų panaudojimo sąlygomis, jei ji mano, kad planuojamas panaudojimas paskirties valstybėje gali sukelti pavojų žmonių sveikatai ar aplinkai.

3. Siunčiančioji kompetentinga institucija gali pagrįsti savo prieštaravimą dėl planuojamo panaudojimo paskirties valstybėje jos valstybėje taikomais kriterijais ar nacionaliniais įstatymais ir kitais teisės aktais, net jei jie yra griežtesni už paskirties valstybėje galiojančius kriterijus ir teisės aktus, jeigu ji laikysis proporcingumo principo."